

DIETETIKAI SPECIALIZÁCIÓ – GASZTROENTEROLÓGIAI SZAKDIETETIKUSOK KÉPZÉSE

Dr. Breitenbach Zita¹, Csölle Ildikó^{2,3}, Dr. Polyák Éva¹, Dr. Figler Mária¹

¹ Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet, Pécs

² Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Cochrane Magyarország Tanszék, Pécs

³ Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Doktori Iskola, Pécs

ÖSSZEFOGLALÁS: A szerzők bemutatják az újonnan indított gasztroenterológiai szakdietetikus szakirányú továbbképzést. Kiemelik a táplálásterápiára és kifejezetten a szondatáplálásra vonatkozó tudásmegosztás vertikális és horizontális síkjait, valamint azokat a módszereket és eszközöket, amelyek segítségével az elméleti tudás implementálódik a gyakorlatba, ezzel hozzájárulva a magasabb szintű betegellátáshoz.

Kulcsszavak: szakdietetikus, gasztroenterológiai, posztgraduális

Breitenbach Z, Csölle I, Polyák É, Figler M: DIETETICS SPECIALIZATION – GASTROENTEROLOGY DIETITIAN

SUMMARY: The authors present the newly started specialist postgraduate training course in gastroenterology for dietitians. They present the vertical and horizontal planes of knowledge sharing regarding nutritional therapy and specifically tube feeding, as well as the methods and tools used to implement theoretical knowledge into practice, thereby contributing to a higher level of patient care.

Keywords: dietitian specialist, gastroenterology, postgraduate

Magy Belorv Arch 2025; 78: 116–117.

Levelező szerző: Dr. Breitenbach Zita

Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

7621 Pécs, Vörösmarty u. 3.

e-mail: zita.breitenbach@etk.pte.hu

DOI: 10.59063/mba.2025.78.2.8

Bevezetés

A dietetikusok specializációja nem újkeletű, számos országban már jól bevált gyakorlathént működik. Az Amerikai Egyesült Államokban a graduális dietetikus végzettséget követően, regisztrált dietetikus minősítéssel gerontológiai (gerontological nutrition), elhízás- és testtömegmenedzsmenti (obesity and weight management), onkológiai (oncology nutrition), gyermekgyógyászati (pediatric nutrition), nefrológiai (renal nutrition) specializációk megszerzésére van lehetőség.¹ Japánban a regisztrált dietetikusok többek között a klinikai (mesterséges) táplálás, a sport, a dysphagia, a cukorbetegség, a daganatos betegségek, a vesebetegségek területén specializálódhatnak.² Finnországban a táplálkozási szakembereknek a mesterképzés során nyílik lehetőségük szakosodásra, például a táplálásterápia (nutrition therapy) vagy a sporttáplálkozás irányába.³

Hazánkban dietetikusok részére posztgraduális képzést elsőként a Pécsi Tudományegyetem Egészségtu-

dományi Kara (PTE ETK) indított 2017-ben a sportdietetika területen.⁴ A Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetemen 2019-ben bocsájtották útjára a sport-specifikus dietetika szakirányú továbbképzést.⁵ Sportdietetikus vagy sportspecifikus dietetikus végzettséggel a sporttáplálkozással kapcsolatos területeken lehet elhelyezkedni, ugyanakkor jelenleg ezen specifikáció megléte nem feltétele a sporthoz, a sportolókhoz kapcsolódó dietetikus munkavégzésnek.

Gasztroenterológiai szakdietetikus képzés

A PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézete 2024 szeptemberében valósította meg abbéli szándékát, hogy klinikai területeken is megvalósuljon a dietetikusok specializációja, így a diabetológiai szakdietetikus-képzéssel egyidőben elindította a gasztroenterológiai szakdietetikus szakirányú továbbképzését.

A szakindítás célja, olyan korszerű elméleti, gyakorlati és szakmai felkészültséggel rendelkező gasztro-

enterológiai szakdietetikusok képzése, akik naprakész, specifikus tudásuk birtokában képesek a táplálkozástudomány aktualitásain alapuló, korszerű táplálkozási ajánlásokat megfogalmazni, táplálási tervet összeállítani, valamint dietetikai gondozást megvalósítani a gyomor-bél rendszert érintő betegségben szenvedő páciensek részére. A gasztroenterológiai specializáció a dietetikusok meglévő szakmai és gyakorlati tapasztalataira épít. A szakképzettség megszerzésével a táplálkozási szakemberek a gasztroenterológiai betegséggel élő személyek dietetikai ellátását jobb minőségben képesek biztosítani.

A két szemesztert felölelő levelező képzésen az elmélet-gyakorlat aránya 49–51%. Az elméleti stúdiók az *alapo*zó (anatómia, élettan-kórélettan, biokémia, biofizika) és *szakmai* (belgyógyászat, gyermekgyógyászat, sebészet, gyógyszerteran, dietetika, klinikai dietetika, speciális élelmiszerek) *ismeretekkel* a meglévő tudás frissítésére, majd elmélyítésére szolgálnak. A *gyakorlatorientált tantárgyak* (étlaptervezés, táplálásterápia, egészségpszichológia, kommunikáció-dietetikai tanácsadás, relaxációs technikák) a gasztroenterológiai megbetegedések speciális dietetikai vagy táplálkozáshoz kapcsolódó problémáinak megoldásait járják körül. A 80 órás *szakmai gyakorlatot* a hallgatók a klinikumban gasztroenterológiai osztályon, szakrendelésen, valamint endoszkópos laboratóriumban töltik.

A gasztroenterológia szakdietetikus képzés során kiemelt hangsúlyt kap a táplálásterápia és ezen belül a szondatáplálás oktatása (csecsemőkre, gyermekekre, felnőttekre és idősekre vonatkozóan is). Ezen szakdietetikusok tudása, az alapképzésen végzett dietetikusokéval összehasonlítva annyival lesz több, hogy a graduális képzésen megtanultakra építve, azt továbbfejlesztve, elsajátítanak egy átfogó stratégiai gondolkodást, amely alkalmassá teszi őket a páciens betegútjának teljes menedzselésére, folyamatos kapcsolattartásra az orvosokkal, az ápolókkal, a gyógyszerészekkel, valamint a hang-, beszéd- és nyelésterapeutákkal.

A tudás horizontális bővülése mellett bizonyos témákban kifejezetten az elmélyülés a cél, ilyen például a polimorbid (geriátriai) betegek ellátása és a szondatáplálás. Az alapképzésben elvárjuk a dietetikus hallgatóktól, hogy elméleti szinten ismerjék a szondatáplálás eszközeit, módszereit, és képesek legyenek személyre szabottan megtervezni a táplálásterápiát. A szakképzésben a hallgatók az elméleti tudást a gyakorlatba ültetik át, a tervezésen túl a kivitelezésen van a fő hangsúly. A specializáción végzett hallgatók képesek lesznek szakszerűen összeállítani táplálórendszereket, és a táplálópumpát az egyéni igényeknek megfelelően programozni.⁶

Felmerülhet a kérdés, hogy ezeket a készségeket mi-

ért érdemes a szakdietetikusoknak is elsajátítani, mivel ezek kifejezetten ápolói kompetenciák. A választ a jelen egészségügyi helyzet adja meg, azaz a napi szinten ápolóhiánnyal küzdő osztályokon nagy segítség lehet egy olyan szakdietetikus, aki képes a táplálórendszereket kezelni, szükség esetén az otthonába szondatáplálással távozó beteget megtanítani a helyes használatra. Továbbá, a szakdietetikusok rendelkezni fognak a kompetencia követelményeken túlmutató szaktudással, amelyek segítségével aktívan hozzá tudnak járulni a táplálásterápiával és a szondatáplálással kapcsolatos helyi eljárásrendek/protokollok kidolgozásához.⁷

Az oktatás nagy tapasztalattal rendelkező klinikusok és gyakorló dietetikusok bevonásával valósul meg.

Összefoglalva, a posztgraduális gasztroenterológiai szakdietetikus-képzéssel a dietetikusok klinikai specializációja kezdődhet, valósulhat meg. A végzett gasztroenterológiai szakdietetikusok munkájuk során a legújabb elméleti és gyakorlati tudás birtokában képesek munkájukat magasabb színvonalon végezni. A szakképzettség megszerzésével lehetőségük nyílik a megismert a „jó gyakorlatok” megvalósításához és szakmai szemléletük fejlesztésére.

Irodalom

1. NutritionEd.org, State Requirements for Nutrition and Dietitian Fields Registered Dietitian Certification and Licensure. [internet]. [cited 2025 Jan 10]. Available from: <https://www.nutritioned.org/registered-dietitian-certification.html>
2. The Japan Dietetic Association (JDA). About JDA. [internet]. [cited 2025 Jan 10]. Available from <https://www.dietitian.or.jp/english/>
3. University of Eastern Finland, Institute of Public Health and Clinical Nutrition. M.Sc in Clinical Nutrition. [internet]. [cited 2025 Jan 10]. Available from: <https://www.uef.fi/en/web/kttravi/maisteritutkinto>
4. **Breitenbach Z:** A Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet hírei. Új Diéta 2017; **26**: 27.
5. Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem: Sport-specifikus dietetika képzés indul a Testnevelési Egyetemen. [internet]. [cited 2025 Jan 10]. Available from: <https://tf.hu/hirek/hirek/10497-sport-specifikus-dietetika-kepzes-indul-a-testnevelési-egyetemen>
6. **Armer S, White R:** Enteral nutrition In: Gandy J (szerk.): Manual of Dietetic Practice Sixth ed The British Dietetic Association, John Wiley & Sons Ltd; 2019; 351-63.
7. Dietitians Association of Australia. Nutrition Support Interest Group. Enteral nutrition manual for adult in health facilities care. 2018. [internet]. [cited 2025 Jan 14]. Available from: www.scribd.com/document/424435412/Enteral-nutrition-manual.